

O ZADANIACH FIZJOLOGII W ŚWIETLE UCHWAŁ II ZJAZDU PZPR

Wytyczne IX Plenum KC PZPR oraz uchwały II Zjazdu PZPR są programem oraz nowym potężnym bodźcem do uaktywnienia naszego potencjału naukowego w służbie gigantycznego planu przebudowy i rozbudowy gospodarki narodowej oraz podniesienia materialnych i kulturalnych warunków bytu mas pracujących. Powszechna mobilizacja nauki, wypierająca empirię i żywołowość dnia wczorajszego, objęła dziś wszystkie dziedziny życia narodowego. Podbudowując fundamenty nowego ustroju społeczno-gospodarczego, tworząc dotąd nieistniejące w Polsce gałęzie przemysłu ciężkiego i lekkiego oraz zmieniając od podstaw oblicze i wydajność produkcji rolnej, mobilizacja ta siłą faktu nie omija szerokiego zespołu nauk fizjologicznych. Troska o człowieka oraz wysunięte przez Rząd i Partię programowe zadania podniesienia stopy życiowej mas pracujących uwypuklają szczególne znaczenie tych nauk fizjologicznych, które mogą przyczynić się do wysokiej wydajności pracy, wpłynąć na przedłużenie życia i utrzymanie zdrowia obywatela, jak również zwiększyć jego odporność na ewentualne ujemne wpływy i urazowość, jakie mogą mieć miejsce w nowych działach produkcji i w zmechanizowanym rolnictwie.

Zadanie rozszerzenia i pogłębienia problematyki fizjologicznych badań, nasycenia jej socjalistyczną treścią, tzn. powiązania tych badań z potrzebami planowego rozwoju gospodarki i kultury narodowej, nie ogranicza się do programu współczesnej medycyny. Zadanie to w równej mierze dotyczy teorii i praktyki agrobiologii, zootechniki i ekologii zwierząt.

Dziś przy końcu pierwszego 10-lecia Polski Ludowej, po odbudowaniu i wyposażeniu zniszczonych podczas pożogi wojennej ośrodków naukowo-badawczych i dydaktycznych, pomimo dużych jeszcze braków kadrowych i materiałowych stajemy do spełnienia konkretnych zadań stawianych przed nauką. O realnych możliwościach rozwinięcia planowej pracy badawczej świadczy przede wszystkim sam fakt dysponowania większą ilością ośrodków dydaktyczno-badawczych w porównaniu z Polską przedwrześniową. Ośrodki te zdały trudny egzamin z punktu widzenia potrzeb

szkolnictwa wyższego, a więc potrzeb zorganizowania i zapewnienia codziennej pracy nauczania zwiększonej rzeszy studentów. Rozwija się jednocześnie w tych ośrodkach i podnosi swój poziom naukowy doświadczalna praca badawcza. Konkretnym dowodem ożywienia ruchu badawczego jest — poza wznowieniem działalności Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego — powołanie do życia własnego wydawnictwa fizjologicznego — *Acta Physiologica Polonica*. 4 zjazdy fizjologów polskich w pierwszym 10-leciu Polski Ludowej są świadectwem niezahamowanej dynamiki fizjologii polskiej, rozwijającej się po linii postępowych tradycji swego twórcy — *Napoleona Cybulskiego*.

10 lat istnienia Państwa Ludowego, to nie tylko okres zwycięskiej walki o odnowienie i wzmożenie życia szkół wyższych i instytutów naukowo-badawczych, walki o nowe kadry pracowników nauki, jest to okres głębokich przeobrażeń filozoficznego podłoża polskiej twórczości naukowej, okres walki o postępowe tradycje *Kopernika*, *Curie-Skłodowskiej*, *Śniadeckiego*, *Cybulskiego*, *Nenckiego*, *Marchlewskiego*, *Popielskiego* i innych światowej sławy uczonych i myślicieli polskich.

W wyniku bezkompromisowej walki z pozostałościami starej, nie-naukowej metodologii idealizmu, wpływami kosmopolityzmu oraz statycznością nauki burżuazyjnej, polska myśl fizjologiczna wkracza dziś zdecydowanie na pozycje monistycznych założeń biologii miczurinowskiej i materialistycznej fizjologii *Pawłowa*. Naoczny przykład wspaniałych osiągnięć nauki radzieckiej rozwijającej się na podłożu materialistycznej teorii poznania, na wiedzy obiektywnych praw rządzących rozwojem przyrody i społeczeństwa, jest drogowskazem dla metodologii polskich nauk fizjologicznych. Narastająca wśród naszych naukowców i młodej kadry świadomość potencjalnych możliwości twórczości naukowej, jakie zapewnia metoda materializmu dialektycznego, jest tym uzbrojeniem, które pozwoli polskiej fizjologii włączyć się do planowego rozwiązania szeregu zagadnień po linii uchwał II Zjazdu PZPR.

Podsumowując duże osiągnięcia w pierwszym 10-leciu Polski Ludowej w kierunku restytucji nauk fizjologicznych do zadań badawczych i nauczania, zwłaszcza w dziedzinie medycyny, musimy przyznać, że pomimo to nie doprowadziły one jeszcze do pełnej gotowości twórczej tych nauk dla potrzeb praktyki. Ten stan rzeczy istniejący w równej mierze w szeregu innych gałęzi nauki podkreślił w swym referacie zjazdowym I sekretarz KC PZPR *Bolesław Bierut*, mówiąc, że: „...rozwój nauki nie nadąza jeszcze za wzrostem potrzeb. Metody badań naukowych, ich

poziom, planowanie prac naukowych są jeszcze na wielu odcinkach niedostateczne. Trzeba je doskonalić, aby lepiej służyły narodowi". Słowa te oraz uchwały II Zjazdu są drogowskazem dla rozwoju nauk fizjologicznych.

Konieczność przyspieszenia wiązania teoretycznych badań z aktualnymi zagadnieniami praktyki pociąga za sobą potrzebę wprowadzenia zasady planowości, ześrodkowania sił na problemach szczególnie ważnych dla kultury i gospodarki narodowej, ograniczenia trwonienia wysiłków indywidualnych wraz z niedostatecznym wykorzystywaniem cennej aparatury badawczej na prace o charakterze ułamkowym, przyczynkowym. Wprowadzenie tej zasady planowania badań doświadczalnych wiąże się z przejściem na bardziej efektywne formy pracy zespołowej oraz z głębszą, zbiorową troską i odpowiedzialnością za naukowy poziom metody badania i interpretacji uzyskiwanych wyników.

W obliczu wytkniętego przez II Zjazd PZPR dalszego rozwoju warunków socjalno-bytowych szczególnie odpowiedzialne zadania stają przed fizjologią, jako podstawową dyscypliną teorii i praktyki medycyny. Wkroczenie fizjologii lekarskiej na drogę intensyfikacji badań doświadczalnych, powiązanych z planową przemianą warunków bytu i pracy, wymaga siłą faktu, poza uwzględnieniem zasadniczych potrzeb w zakresie leczenia, położenia szczególnego nacisku na fizjologiczną podbudowę profilaktyki, która powinna być naczelnym hasłem medycyny socjalistycznej. „Stan bezpieczeństwa i higieny pracy wciąż jednak nie może być uznany za zadawalający i wymaga niesłabnących wysiłków“, mówił w swym sprawozdaniu I Sekretarz KC PZPR *Bolesław Bierut*, i że „...w szczególności trzeba walczyć o znacznie troskliwszą i sprawniejszą niż dotąd pomoc lekarską dla robotników, zwłaszcza w działach pracy szkodliwych dla zdrowia, podnieść na wyższy poziom akcję profilaktyczną“. Zadania zabezpieczenia zdrowia obywateli Państwa Ludowego, zwiększenia ich wydolności i odporności na wpływ nowych warunków i rodzajów produkcji w przemyśle i zmechanizowanym rolnictwie wymagają wzmożenia pracy badawczej przede wszystkim w zakresie fizjologii zdrowego człowieka w jego codziennych warunkach pracy i bytu. Pogłębienie studiów na tym odcinku ma również uzupełnić duże luki fizjologii wieku rozwojowego, ma zapewnić fizjologiczne podstawy właściwych metod wychowania fizycznego dzieci i sportu młodzieżowego, ma wytyczyć zasady racjonalnego treningu oraz podbudować profilaktykę stanów przetrenowania, uszkodzeń zdrowia i urazowości.

Zadania naukowo-badawcze wynikające z potrzeb zmieniającej się rzeczywistości stają przed każdą gałęzią nauk fizjologicznych. W równej mierze zadania te powinny znaleźć odbicie w działalności Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego i w naszym wydawnictwie. Wpłyną one niezawodnie na bardziej zdecydowaną aktywność Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego i wydawnictwa „Acta Physiologica Polonica“ w kierunku oddziaływania na krzewienie postępowych form pracy zespołowej oraz ześrodkowania głównego wysiłku badawczego na problematyce uwzględniające realne potrzeby o znaczeniu ogólnonarodowym. Szczególnej uwagi wymaga dziś sprawa oddziaływania na ideowo-twórczy kierunek pracy badawczej, powiązanie jej z metodologią i metodą materialistycznej fizjologii Pawłowa, jak również wytworzenie i utrwalenie u naszych naukowców nawyku do nieskrępowanej, twórczej krytyki w dyskusji naukowej.